

Nov ptujski osemenjevalni center važen za celo Slovenijo

V torek, 9. novembra 1958, je končalo v Ptuj 3 dnevno-republiško predavanje, kiga je organiziral Kmetijski institut Slovenije za veterinarje, agronome, direktorje kmetijskih gospodarstev in predstavnike zadrugnih poslovnih zvez v živinorejski službi in proizvodnih nalogah v živinoreji. Referate so imeli: ing. Tine Mastnak, ing. J. Ferčič, ing. Nada Papis, veterinar Vladimir Vrečko, ing. Erik Eiselt, ing. Jakob Ferjan in Jože Novinšek. Posvetovanje se je prvi dan udeležilo nad 200 poslušalcev, zadnje dneve pa 80. Po referatih in po razpravah so sprejeli vrsto sklepov za živinorejsko službo in proizvodne naloge živinoreje v Sloveniji.

To posvetovanje je bilo v zvezi s otvoritvijo novega osemenjevalnega centra za Ptuj, obdravsko območje in Slovenijo v Ptuj, ki je bilo v nedeljo, 7. decembra 1958 dopoldne. Za otvoritvijo je bil ogled centra, plemenjakov in revijo 60 potomcev po osemenjenju.

Pomen novega osemenjevalnega centra za Slovenijo, zlasti za ob-

močje v zvezi s proizvodnimi nalogami v živinoreji. Poudaril je tudi, da nov osemenjevalni center v Ptuj ne predstavlja za našo živinorejo samo nov hlev za nego visoko vrednih plemenjakov, temveč predstavlja sedež osemenjevalne službe, ki bo sposoben izvršiti svojo nalogo v občinah in celotnem mariborskem okraju.

Ko je govoril o opori predstavnikov oblasti v bivšem okraju in v sedanji občini Ptuj, se je posebej zahvalil predsedniku OLO Maribor tov. Jožetu Tramsku in podpredsedniku občinskega ljudskega odbora Ptuj tov. Stropnikovi, ki sta pokazala za razvoj veterinarske službe v okraju in občini vse razumevanje. Zahvalil se je tudi vsem ostalim uslužbencem v Ljubljani, Mariboru in Ptuj ter po občinah, ki so podprli prizadevanje zavoda za doseg sedanjega stopnje razvoja.

Med nalogami, ki jih je prevzel novi osemenjevalni center v Ptuj in jih bo pogodbeno opravljal v občinah naj navedemo najvažnejše: Vzdrževal bo dovoljno število najboljših plemenjakov za osem-

uspehom na harmonični rasti nekdanje veterinarske bolnice in osemenjevalnega centra v enotno živinorejsko službo. Delo tega kolektiva je v veliki meri prispevalo k ureditvi enotne živinorejske službe v naši republiki.

Tov. Jože Tramske, predsednik OLO Maribor je pripisal: »Pridruženjem se gornjim čestitkam in želim, da bi kolektiv uspešno izpolnil svojo nalogo!«

Tov. ing. France Adamič, direktor Kmetijskega instituta Slovenije je napisal v spominsko knjigo zavoda:

»Osemenjevalni center v Ptuj je važen člen kmetijske službe in največji živinorejski veterinarski center Slovenije. Delovni uspehi

njegovega kolektiva so vidni na vsem osemenjevalnem področju. Ob tej priliki v imenu kolektiva uprave KIS čestitam za najboljšimi željami za nadaljnji razvoj živinoreje!«

Po ogledu centra in plemenjakov ter po reviji potomcev po osemenjenju na dvorišču zavoda je bilo prvo posvetovanje z referatom ing. Tine Mastnaka v dvorani na Hrvaškem trgu, ki se ga je udeležilo nad 200 poslušalcev. Poznejša posvetovanja v ponedeljek in torek so bila v dvorani centra, v kateri bodo še bodoča posvetovanja z veterinarji in drugimi gospodarsavetniki, ki opravljajo naloge na razvijajočem se živinorejskem področju.

U novem letu k novim akcijam

ŠE VEDNO VELIKO ŠTEVILO MLADINE IZVEN ORGANIZACIJE
OSTALIH DRUŠTVIH IN ORGANIZACIJAH * OBLIKE DELA MLADINE GLEDE NA NJENE ŽELJE
IN POTREBE * MLADINA IZ VASI BI SE NAJ AKTIVNEJE ZAVZEMELA ZA NAPREDEK NA PO-

DEZELJU

Vsa ta in mnoga podobna vprašanja je obravnavala v nedeljo, 7. decembra, mladinska konferenca občine Ptuj. 52 osnovnih organizacij LMS v občini je zastopalo okrog 80 delegatov, ki so po pričetku konference in izvolitvi konferenčnih organov poslušali najprej poročilo predsednika občinskega komiteja LMS Ptuj, nato pa po poročilu sekretarja še poročilo revizijske komisije. Na konferenci so razdelili pohvale in nagrade osnovnim organizacijam in posameznim mladincem ter izvolili nov komitej.

Med važnimi ugotovitvami v poročilih funkcionarjev je predvsem ta, da je še vedno zelo veliko število mladine izven organizacij. Če upoštevamo, da je v občini okrog 15.000 mladine med 14. in 25. letom ter da je od te večljene v mladinski organizaciji le okrog 2500, vidimo, da bo morala organizacija stoniti vse, da poveča slednje število. V mnogih krajih sploh ni mladinske organizacije in ponekod poskušajo nepletkariti to stanje izkoristiti in mladino pritegniti pod svoj vpliv. V največ primerih pa, kjer mladinska organizacija deluje, osnovne organizacije ne najdejo pravega in najbolj primernega dela z mladino, za katerega ni nobenih shem niti šablon, ker se mora delo v vsakem kraju prilagoditi krajevnim razmeram in potrebam mladine.

Največjo pozornost bo potrebno vsekakor posvetiti kmečki mladini, torej osnovnim organizacijam na podeželju ter doseči preko aktivov mladih zadrugnikov, da se bo kmečka mladina bolj navežala na zadrugo gibanje, da bo kmetijska zadruga bolj kot doslej pomagala kmečki mladini.

Beli rudarji na tra v nikih pri Turnišču

Na poti iz Ptuja po Zagrebški cesti proti Turnišču pri Ptuj vsakdo takoj opazi na travnikih, kakih 700 m od ceste med turniškim gradom in Studenčnico, 52 m visok montažni stolp, okrog njega pa barake, motorje in črpalke, buldozer in drugo, predvsem pa delavce vrtnalnih brigad »NAFTE« iz Lendave, ki so tukaj že od 3. decembra t. l., ko so prevzeli delo po montažni brigadi, ki jim je postavila stolp na prej betonirane temelje in pripravila, kar pač spada v njihovo delo.

Po pojasnilih vodje ekipe in delavcev, ki sem z njimi govoril ob obisku na njihovem osamljenem delovišču na travnikih pri Turnišču, čez katerega pridno vleče mrzel zimski veter po dnevu in ponoči, bodo Naftni beli rudarji gotovi z vsemi pripravami za začetek vrtnanja prve dni prihodnjega tedna, ko bodo zabrali motorji vrtnalne naprave »Tornado« in pognali vrtnalno iglo

in pri njenem izobraževanju in strokovnem usposabljanju ter da se bo kmečka mladina še po obveznem šolanju naprej izobraževala ter se zavzemala za temeljito preobrazbo kmetijstva.

Da bi se dosegli ti smotri, bi moral najprej primerno usposobiti mladinske osnovne organizacije, predvsem vodstva, ter v prvi vrsti dobro razmotriti, na kakšen način osnovno organizacijo pripraviti do tega, da bo znala mladino pravilno pojasnjevati potrebo po preobrazbi vasi, da bo znala pravilno prikazati perspektivo našega razvoja, da bo zmogla mo-

bilizirati mladino v vsakodnevni boj za napredek kmetijstva, da bo znala najti primarne oblike dela za strokovno in tehnično izobraževanje mladine in mladinke kot kmetijskega proizvajalca in slednjic da bo znala organizirati prosvetno, športno in zabavno življenje.

Na konferenci je bil govor med drugim tudi o sprejemanju članov LMS v ZK ter med drugim ugotovljeno, da imajo nekatere osnovne organizacije ZK neprimeren odnos do tega vprašanja in z veliko skepo sprejemajo nove člane iz mladinskih vrst.

Priprave na proslavo 40-letnice KPJ In SK J

Pred kratkim je republiški pripravljalni odbor za proslavo 40-letnice KPJ razpravljal o tem, kako potekajo priprave za vseljudsko proslavo jubilejnega leta KPJ v Sloveniji. Sejo je vodil član izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek. Udeležili so se je predstavniki vseh okrajnih pripravljalnih odborov.

Centralne proslave bodo v Sloveniji od 18. do 23. aprila, sicer pa se bodo vrstile skozi vsa leta. V Ljubljani bodo dan pred začetkom IV. kongresa ZKJ Slovenije odprli posebno razstavo. V ta namen bodo preuredili in dopolnili Muzej NOB, ki ga bodo preimenovali ob tej priložnosti v Muzej revolucije. Tako naj bi storili s podobnimi muzeji v ostalih krajih.

Po okrajih bodo v te proslave vključili občinske in vse državne priznanke, tovarne pa pripravljajo svoje proslave. V času proslav 40-letnice KPJ se bo povsod okrepijo in razgibalo partijsko delo. Sprejemali bodo nove člane, zazivelo pa bo tudi delo vseh

organizacij in društev. Po vseh okrajih imajo predvidene stalne in potujoče razstave, razne spominske publikacije, odkritje spominskih plošč in spomenikov, preimenovali bodo nekatere ulice itd.

V republiškem merilu dela že več pododborov za proslavo 40-letnice KPJ. Posebno pomembno nalogo ima redakcija za izdajo

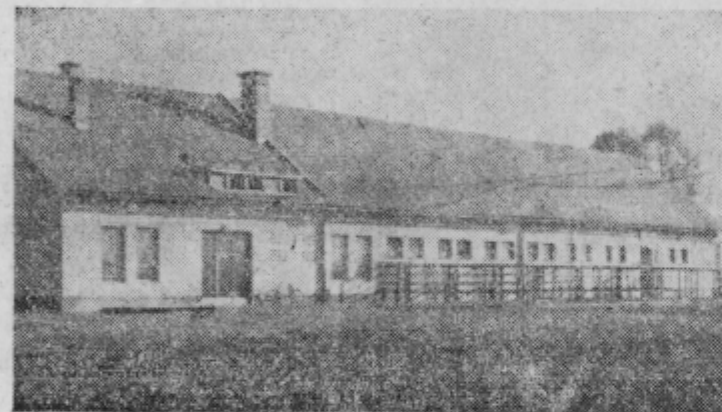
stri v nedeljo sestali v Parizu, da bi vskladili skupne težnje.

Cepprav je, kot kaže, Berlina samo pesek v oči in se na drugem koncu sveta pripravljajo boleče keže, poduk, ki smo ga dobili v tem primeru, ni bil ravno napačen. Štiri velike sile, vzhodne in zahodne, si morajo biti na jasnem, da je vsako igrakkanje z Nemci, okoli Nemčije na njihov račun nevarno za ves svet. Nemci so slabi svetovni diplomati, pač pa so odlični politiki, če gre za to, da iz mednarodnih trenj izveče svoje koristi. Oboroževanje nemške armade se svetu lahko hudo maščuje, kajti ljudje navadno rabijo orožje najprej doma. Če Adenauer javno vprašuje, kje so vzhodne nemške meje, ni povsem neupravičen strah, da bo nemška vojska lepega dne začela korakati proti vzhodnemu delu. Zgodovina nas je že mnogokrat poučila, da Nemci pri odločitvah korakov ne razmišljajo mnogo, temveč sodijo, da bodo s silo spravili nasprotnika na kolena.

Konferenci, ki sta se začeli v Ženevi že pred 40 in 50 dnevi, še vedno nista dosegli tistih uspehov, ki so jih prerokovali pred začetkom. Zaradi tega, ker se Amerika brez atomskega orožja še vedno ne čuti dovolj varna in predvsem močnejša, hoče pristati samo na takšno prekinitev atomskih poskusov, ki bi ji jamčila prednosti. Sovjeti pa vedo, da z zavlačevanjem utrudijo nasprotnika in če je ta še slab, lahko potem izveče največ koristi.

Sicer pa se lahko vprašamo, če niso take in podobne konference samo sredstvo za nadaljevanje hladne vojne. Tak pesimizem je upravičen zaradi tega, ker v svetovnem dogajanju ni dnevnega reda, po katerem bi najprej odpravili eno krizo, potem pa bi prešli na drugo. Opazovalci napovedujejo, da bo v prihodnjih tednih prišlo zopet do majhnih trenj na Srednjem vzhodu, in sicer tokrat zaradi Irana. Sovjeti pošljajo na debelo orožje v Irak, v državo, ki je bila še pred nedavnim članica Bagdadske zveze.

Takih zakritih kriz je na svetu mnogo in če bi hoteli odpraviti vsa nasprotja, bi morali najprej odpraviti osnovna nasprotja med dvema velikima silama. Amerika svojega stališča ne bo spreminila, ker če bi prešla na povsem miroljubno zunanjo politiko, v kateri ne bi zagovarjala gospodarskih interesov meščanskega razreda, ne bi bila več kapitalistična Amerika.

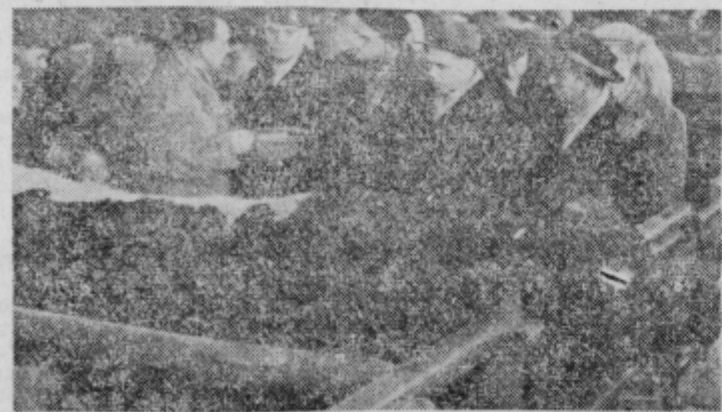
Zunanost centra

dravsko območje Slovenije so podčrtali s svojo udeležbo in nekateri v svojih govorih ob otvoritvi republiški, okrajni in občinski predstavniki oblasti in množičnih organizacij kmetijskih in gospodarskih institucij, podjetij, kmetijskih in gospodarskih strokovnjakov in drugi. Mnogi so izrazili svoje navdušenje nad novootvorenim centrom v Ptuj v spominski knjigi, ki so jo podpisali skoraj vsi udeleženci. Na otvoritvi sta bila v imenu Izvršnega sveta LRS tov. Jože Ingolič in ing. tov. Tine Mastnak, predstavniki OLO, OK-ZKS in OZZ tov. Jože Tramske, Miloš Ledinek in Jože Glohačnik, direktor Kmetijskega instituta Slovenije ing. tov. France Adamič, predsednik odbora za živinorejo LRS tov. Marjan Pavšič, predsednik občinskega odbora in komiteja ZKS tov. Janko Vogrinec in Ivan Kranjčič, tov. Lojzka Stropnik in vrsta drugih predstavnikov iz vseh strani Slovenije.

Upravnik Veterinarskega zavoda in novega Osemenjevalnega

njevanje in za prirodno pripuščanje. Osemenjevalo bo zdrave plemenice na obstoječih in še na novo ustanovljenih osemenjevalnih postajah. Kontroliral bo brestost osemenjenih in prirodno pripuščanih plemenic. Zdravil bo plemenice, ki so zaradi obolenja rodil neplodne. Skupno s KZ bo sklepal pogodbe z oskrbovalci plemenjakov. Vodil bo evidenco vseh osemenjenih in prirodno pripuščanih plemenic. Vodil bo rodovnik ter opravljal rodovniško službo. Nadziral bo plemenjake in zdravil morebitne spolne okužbe. Vzdrževal bo osemenjevalne postaje. Delal bo agroekonomske analize živinorejske proizvodnje in jih dal na razpolago organom občinskega ljudskega odbora. Po svojih predstavnikih bo prisostvoval licenciranju plemenjakov. Te naloge bo center pogodbeno prevzel po vseh občinah v okraju, ki bodo tudi napram centru izpolnjevale svoje dolžnosti in to iz pogodb.

O samem pomenu centra v Ptuj naj navedem nekaj izjav udele-

Zivnorejski strokovnjaki

centra Ptuj tov. Vladimir Vrečko je ob otvoritvi opisal razvojno pot in uspehe Veterinarskega zavoda ter gospodarskopolitične pogoje, ki so narekovali tudi ustanovitev novega osemenjevalnega centra v Ptuj. Poudaril je, da je obdravsko območje z nad 120.000 glav goveda, ki predstavlja 1/4 vseh goved Slovenije, potrebovalo veterinarski zavod, ki je sposoben po svojih strokovnih ljudeh bdi nad zdravjem, rodnostjo in zarodkom goveda, skratka vestno opravljati vse vanj odpadajoče

žencev otvoritve lepo in praktično urejene zgradbe s potrebnimi laboratoriji in drugimi potrebnimi prostori in novi zgradbi ob Ormoški cesti v Ptuj, ki je zrastle iz tal tekoma enega leta.

Tov. Jože Ingolič, član Izvršnega sveta LRS in sekretar za kmetijstvo in gozdarstvo LRS je napisal:

»Delovnemu kolektivu novega živinorejskega centra v Ptuj iskreno čestitam ne samo k dograditvi, ampak predvsem k

(Nadaljevanje na 2. strani)

gospodarske VESTI

Zakaj

KOT ŽRTVE STE PADLI V BOJBI ZANAS

takšen odnos do službe posredovanja dela?

Po zakonu o delovnih razmerjih je službi posredovanja dela dana glavna naloga — hitro in čimbolj pravilno zaposlovanje delavcev (110 člen). Razen teh in drugih nalog morajo organi posredovanja dela odločiti tudi o pravicah delavcev med začasno brezposelnostjo. Iz podatkov pristojne posredovalnice za delo je razvidno, da je ta ustanova tekom tega leta imela na račun nezaposlenih že preko 10.000.000 din izdatkov. Po drugi strani pa je pri raznih obhodih in inšpekcijskih pregledih bilo ugotovljeno, da so posamezna ptujska podjetja zaposlila mimo službe posredovanja dela preko 300 delavcev in delavk.

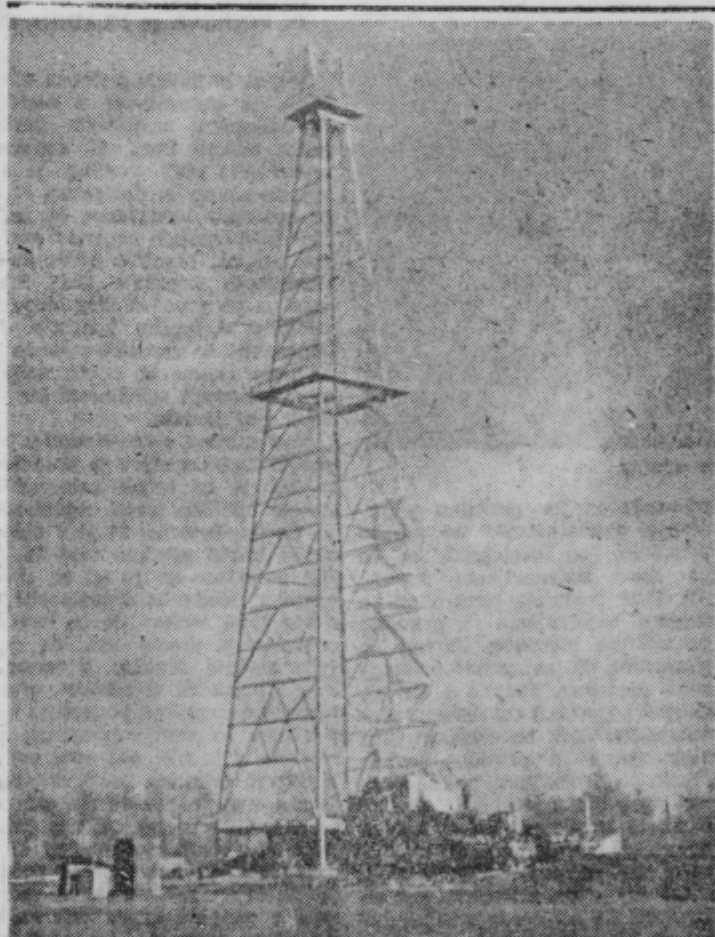
Spričo tega se človek nehoti vpraša, ali odgovorni v teh podjetjih niso mar načrtno prezrili določila 111. člena zakona o delovnih razmerjih, ki določa — cit: V ta namen mora organizacija: 1. Priglasiti organu posredovanja dela takoj, najpozneje pa v petih dneh, vsako novo ali izpraznjeno delovno mesto in 2. Zasedati nova in izpraznjena delovna mesta z začasno brezposelnimi delavci, katere ji pošlje organ posredovanja dela, če ti delavci izpolnjujejo pogoje za zaposlitev na takih delovnih mestih.

Ni moj namen trditi, da če bi se dotok potrebne delovne sile v ta podjetja vršil preko Posredovalnice za delo, da bi s tem v Ptuj problem nezaposlenih bil dokončno rešen, vsekakor pa bi se to znatno ublažilo.

PRAKSA — ALI GOLO IZKORISČANJE DELOVNE SILE

Gostinsko podjetje »Pletarn« v Prešernovi ulici se je zelo verjetno dobro zavedalo tega, da je pri nas ponudba delovne sile večja kot je povpraševanje. Uvedlo je namreč neko svojevrstno »praksco« za žensko ne-kvalificirano delovno silo. Pri tem podjetju lahko skleneš pismeno pogodbo (ta pogodba je proti vsem predpisom, niti je kjer koli registrirana), ne oziroma se na starost, šolsko izobrazbo ali socialni položaj, da boš določen čas na »praksco« za vajeniško plačo 1500 din. Taki »praktikanti«, kot jih to naziva podjetje, je za 1500 din mesečnih prejemkov, pa čeprav je delovni čas trajal tudi preko 10 ur, končalo to »praksco« že lepo število. Zanimivo je tudi to, da si je delodajalec po končani »praksici« upal to zaposlitev vpisati v delovno knjižico, kot redno zaposlitev. Ali ni to golo izkoriščanje delovne sile? Kdo bo verjel, da delodajalec res ni znal, da vajeniško plačo sme izplačati samo učencu, za katerega ima sklenjeno učno pogodbo.

(fz)

Vrtalni stolp v Turnišču

Pravilno krmljenje prašičev - večji uspeh

Donosnost prašičereje — Kuhana ali surova hrana — Dvakratni obroki — Hranilna vrednost krmil — Kuhan ali parjen, ne surov krompir — Tega sprasuje po pitaneh — Dnevna količina krmil — Tovarniška izdelava krmil za prašiče

Večina naših kmetijskih proizvajalcev krmil prašiče trikrat dnevno. Mnogi poskušajo in praktično izkušnje pa so pokazale, da je dovolj, če prašiče od 30 kg žive teže naprej krmimo le dvakrat dnevno. Trikratno krmljenje ne povzroča večji dnevni prirastek, niti se čas pitanja ne krajša. Važno pa je, da krmimo prašiče dnevno ob določenem času in da je hrana gosta kašasta ali pa navlažena. Z lastnimi poskusi sem ugotovil, da sem dosegel pri dvakratnem krmljenju prašičev dnevno s kašasto hrano za 14,5 odst. večji težinski prirastek kot pri trikratnem krmljenju s hrano v obliki juhe. Priporočljivo je prašiča le dvakrat dnevno krmiti v obliki goste kaše, žgancev ali suhe hrane.

Vso prašičjo hrano krmimo prašičem surovo in hladno, razen krompirja. Kuhanje, parjenje in polivanje prašičje krme z vročo vodo le škoduje in zmanjšuje hranilno vrednost krmil in uničuje visoko vrednost vitaminov. Tudi za mešanje in pripravo krmilne kaše lahko uporabljamo hladno vodo. Krompir pa krmimo prašičem le

kuhanega ali parjenega, svežega ali okisanega. Surov krompir ni le težje prebavljiv in manj okusen, temveč lahko povzroča pri prašičih tudi težke prebavne motnje. Pesu krmimo prašičem le surovo in drobno zrezano.

Pravilno krmljenje prašičev ne vpliva ugodno le na izrabo krme, temveč ugodno vpliva tudi na klavno vrednost. Na tip živali s krmljenjem ne moremo vplivati, vplivamo pa lahko na kakovost mesa. Pri proizvodnji prašičev za trg, pa moramo vsekakor upoštevati zahteve potrošnikov; s pravilnim krmljenjem moramo proizvajati pri nas prvenstveno svinjsko meso in le malo masti. Pri pitanju prašičev je važen dnevni prirastek, vendar je odvisna gospodarnost pitanja predvsem od tega, katere množine krme so potrebne, da dosežemo 1 kg prirastka. Pravilno ni tisto pitanje prašičev, kjer živali pri vsakem obroku dobijo prekomerno količino krme in hrane, če ostaja v koritu. Gospodarsko važno pa je, da v rejnem času in v času glavne rasti izrabimo

(Nadaljevanje)
NAD 500 ŽRTEV JE PADLO IZ PTUJSKEGA OKOLIŠA ZA NAŠO OSVOBODITEV PRIBČUJEMO NJIHOVE KRATKE ŽIVLJENJE-PISE V POČASTITEV NJIHOVEGA SPOMINA.

ŽURAN ALOJZ se je rodil dne 14. aprila 1913 v Brestnici. Bil je zavezen Slovenec, a zvezo z OF je dobil šele septembra 1944. Poverilo so mu nalogo mobilizacijskega referenta. Neznano kdo ga je izdal. Aretirali so ga 30. decembra 1944. Odvedli so ga v ptujske zapore, nato pa v Maribor, kjer so ga ustrelili 8. februarja 1945. Zapustil je ženo in dve hčerki.

ŽNIDAR JANEZ se je rodil dne 15. januarja 1904 v Starem gradu pri Makolah. Bil je sin posestnika s srednjo kmetijo na po-bojšu Boča. V stari Jugoslaviji je bil nekaj časa rudar v rudniku Šega pri Makolah. Po očetovi smrti je prevzel domače posvetstvo. Po prihodu fašističnega okupatorja je sklenil, da se bo podal v borbo proti okupatorju. Povezal se je z OF in izvrševal zaupane na-naloga. Junija 1942 sta pri njem prespala dva aktivista OF iz Rogaske Slatine, zaposlena v stekleni. Dne 4. septembra so ga gestapovci aretirali skupno z bratom in nekaterimi sosedi ter odpeljali v celjske zapore, od tam pa na Bor. Od tu je odšel novembra v Mauthausen, kjer je podlegel trpljenju in škoti januarja 1945.

ZIGER FRANC se je rodil dne 11. avgusta 1919 v Ormožu, kjer je hodil v osnovno šolo, nato je dovršil štiri razrede meščanske šole, nato pa še dvoletno trgovsko šolo v Čakovcu. Nekaj časa je bil neto uslužben pri Kuharici

v Ormožu, nato pa v knjižarni Kugli v Zagrebu, kjer je po sedemletnem bivanju utikal vojni med Nemčijo in Jugoslavijo. Iz Zagreba se je umaknil na dom svojih staršev, nato pa je odšel zopet nazaj v Zagreb, kjer se je povezal z narodnoosvobodilnim gibanjem. Ustaši so ga zato aretirali 2. februarja 1945. Iz Zagreba so ga odpeljali v Lepoglavo, kjer je nalezl tifus. Komaj se je izvelel iz hude bolezni, je moral v ustaško taborišče Jasenovac, kjer je prve dni aprila izginil. Najbrž je umrl v krematoriju.

ŽOLNIR ANTON se je rodil dne 12. junija 1911 na Polzeli. Zaposlen je bil v obdobju okupacije na železniški postaji v Ormožu. Zaradi sodelovanja v OF so ga aretirali skupaj z Vido Albič, uslužbenko na železniški postaji v Središču, in Albinom Kranjem, ključavničarjem in mehanikom v Ormožu. Obdoličili so jih, da so krivi miniranja železniške proge pri Lentli novembra 1944. Zato so jih 3. decembra 1944 aretirali. Ker se je zaradi mine iztekel vlak in je bil v nevarnosti železniški most — so namenili aretirancem strogo kazno. Dne 26. januarja 1945 so Žolnirja in Kranjca obsodili na smrt in v Gradcu obglavili.

ŽUNKOVIČ ANTON se je rodil 15. januarja 1919 v Župečki vasi v kmečki družini. Po končani šolski obveznosti je ostal na domu svojih staršev in se posvetil kmečkemu poklicu. Aprila 1941 je služil kadrovske rok. Po kratkih dneh kapitulacije jugoslovanske armade je odšel zopet domov. Jeseni 1943 so ga poklicali v nemško vojsko. Ko je leta 1944 prišel na dopust, je postal zvezo z NOV. Postal je bорец Šerčeve brigade. Oktobra 1944 so ga poslali v ptujski okoliš. Zaradi izdaje so bunker pri Selah, kjer se je s tovaršji zadrževal, obkolili nemški orožniki. Hudo ranjenega so ujele in odpeljali v ptujske zapore, od tu v mariborske. Z mukami so ga silili, naj izpove vse, kar je videl v NOV. On je vztrajno molčal. Marca 1945 se je njegova pot trpljenja končala. Obglavili so ga v Gradcu.

V ptujski bolnišnici so se zdravili ali se še zdravijo sledeči po-nesrečenci: Basilj Marija, Gorica 3, padec, poškodba noge; Marin Jože, Koraciče 34, padec, poškodba roke; Habjančič Anton, Bukovci 24, nesreča z motorjem, poškodba noge; Petek Tomaž, Podgorci 94, padec, poškodba reber; Voglar Julijana, Repišče 5, sekira ji je padla na glavo; Fer-kovič Marija, Ormož, padec, poškodbe po telesu; Pišek Franc, Podložje 67, podrl ga je avto, poškodbe na glavi; Breg Ludvig, Krčevina, Ptuj, padec, poškodba noge; Rep Marija, Barislavci 33, poškodba desne roke; Iskra Ferdinand, Draženci 5, vsekali se je v roko; Bezjak Janez, Spuhlja 113, žaga mu je poškodovala roko; Cafuta Anton, Gruškovje 19, poškodba roke; Pernat Marija, Zlatoličje 59, padec, poškodba noge; Vidovič Katarina, Pestike 18, padec, poškodba reber; Rihtarič Janez, Pestike 3, padec, poškodba roke; Kelc Jožefa, Paradiž 45, nekdo ji je vrgel kamen v glavo; Ules Franc, Hajdoše 53, padel pod voz; Peserl Jakobina, Ptuj, Prešernova, padec, poškodba noge; Krajnc Avgust, Vošnjakova, Ptuj, padec, zlom noge; Štager Julijana, Brezje 35 in Holčič Katarina, Celje, Cinkarniškega, sta bili od neznanca napadeni in poškodovani po telesu; Cajnko Stanko, Trnovska vas 3, padec, poškodba glave; Mlinarič Anton, Koraciče 10, žaga mu je poškodovala nogo.

Tovarna krepkih krmil v Ljubljani izdeluje tudi zelo dobre krmilne mešanice za prašiče, s katerim sem tudi sam delal poskuse in v dosegel lepe uspehe. Cenim naj le krmilo za prašiče — tekače, katerega izdeluje Tovarna močnih krmil v Ljubljani in katerega krmimo dnevno po rilu 1 do 2 kg, kar je pač odvisno od teže prašičev in količine ostale krme, ki jo prašiči dobe v obroku. Odlično je tudi krmilo za prašiče — pitance iz omenjene tovarne.

Vsa močna krmila lahko narode živinorejci pri svojih kmetijskih združenih in je za naročilo močnih krmil potrebno zainteresirati živinorejske odbore pri kmetijskih združenih.

Ing. Kinc Vladimir
OLO Maribor

Po 3. odstavku 5. točki Odloka o evidenci in kontroli cen določenih proizvodov (Ur. l. FLRJ št. 7-58, 28-58 in 39-58), v zvezi s 1. točko Odredbe o proizvodih, za katere morajo ObLO predpisovati najvišje cene na malo (Ur. l. LRS 36-58), pooblastilo ObLO Ptuj, ki ga je sprejel na seji občinski zbor in zbor proizvajalcev dne 23. oktobra 1958, in 2. točki 26. člena Statuta občine Ptuj je Svet za blagovni promet in turizem ObLO Ptuj na seji 9. decembra 1958 sprejel

ODREDBO

o najvišjih cenah na malo za nekatere proizvode

1. člen

Najvišje cene na malo za proizvode, ki so navedeni v Odredbi o proizvodih, za katere morajo občinski ljudski odbori predpisati najvišje cene na malo (Ur. l. LRS 36-58), se določijo na sledeče načine.

I. Krompir

Najvišja prodajna cena na malo se določi tako, da se nabavni cen pripiše stroški trgovine na malo.

Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 2.— din za kg krompirja ne glede na sorto oziroma kvaliteto. V tem znesku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

II. Čebula

Najvišja prodajna cena v trgovini na malo ne sme presegati 55.— din za kg. V tej cenli so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

III. Suhi fižol

Najvišja prodajna cena na malo se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo. Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 10.— din za kg sortnega fižola in ne 8.— din za kg mešanega fižola. V tem znesku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

IV. Jabolka

Najvišja prodajna cena na malo se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo.

Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 5.— din za kg jabolč ne glede na sorto oziroma kvaliteto. V tem znesku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

V. Orehi v lupini

Najvišje prodajne cene na malo se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo. Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 15.— din za kg orehov s tanko lupino I. in 13.— din za kg orehov košakov II. V tem znesku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

VI. Suhe slive

Najvišja prodajna cena na malo se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo. Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 20.— din za kg suhih sliv. V tem znesku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

VIa. Suhe gobe

Najvišja prodajna cena v trgovini na malo ne sme presegati 130.— din za kg suhih gob. V tej cenli so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

VII. Sveže goveje meso

Najvišja prodajna cena v trgovini na malo ne sme presegati 270.— din za kg svežega govejega mesa. V tej cenli so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

VIII. Sveže svinjsko meso

1. Najvišja prodajna cena v trgovini na malo ne sme presegati 350.— din za kg svežega svinjskega mesa. V tej cenli so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

2. Najvišja prodajna cena v trgovini na malo ne sme presegati 340.— din za kg svežega svinjskega mesa s kožo. V tej cenli so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

IX. Tropinovo žganje

Najvišja prodajna cena se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo. Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 15% od nabavne cene. V tem odstotku so upoštevani vsi stroški trgovine na malo, vključno prevoznimi stroški.

Odstotek teh stroškov ne velja za stroške maloprodaje v gostinskih obratih.

2. člen

Najvišja prodajna cena na malo za zaseko se določi tako, da se nabavni cenli pripiše stroški trgovine na malo. Stroški trgovine na malo ne smejo presegati 20.— din za kg zaseke. V tem znesku niso upoštevani stroški prevoza od trgovskega podjetja na veliko oziroma proizvajalce organizacije do poslovalnice.

3. člen

Gospodarska organizacija, ki se ne-ravna po 1. členu te odredbe, zagreši gospodarski prestopok po 3. točki 92. člena uredbe o trgovanju ter o trgovskih podjetjih in trgovinah. Odgovorne osebe v gospodarski organizaciji se kaznujejo po zadnjem odstavku 2. člena te uredbe. Imetnik zasebnega mesarskega obrata, ki se ne-ravna po 1. členu te uredbe, se kaznuje za kaznivno dejanje iz 227. člena kazenskega zakonika.

4. člen

Ta odredba se uporablja od dneva objave v »Ptujskem tedniku«, objavi pa se tudi na krajevno običajen način in velja, ko jo potrdita oba zbora ObLO Ptuj.

Ptuj, dne 9. decembra 1958.

Štev. 05-13-8653-6.

Predsednik

Sveta za blagovni promet in turizem
ANTON KOLENKO l. r.

Predsednik

Občinskega ljudskega odbora Ptuj
JANKO VOGRINEC l. r.

POPRAVEK

V sestavku »Pravopis, pravopis«, objavljenem v št. 48 Ptuj-skega tednika, dne 5. dec. t. l. je prišlo zaradi tiskarskega škrtata do pomote. V šesti vrsti je treba brati pravilno: O določnih in ne-določnih pridevnikih... itd.

Uredništvo

Dežurni zdravniki-specialisti za otroške bolezni

Dr. Neudauer Ljuba: 12. in 15.
Dr. Cenčič Ljuba: 13. in 14. decembra 1958.

KULTURA in PROSVETA

Minilo je 40 let od Cankarjeve smrti

Pred štiridesetimi leti, 11. decembra 1918, je zatisnil oči največji mojster naše besede, pesnik, pisatelj, dramatik in družbeni kritik Ivan Cankar.

Kot sin malega obrtnika-proletarca je že v zgodnji mladosti občutil vso grenkobo tedanje kapitalistične družbe, ki se mu je globoko vtisnila v spomin in oblikovala njegov značaj za neizprosnno borbo proti vsem izkori-

Cankarjeva življenjska pot je bila strma, polna bridkosti in trpljenja. Ko je zapustil domačo šolo, se je vpisal na ljubljansko realno. Literatura je mladega Ivana najbolj zanimala. Že v prvi šoli je bral prevode iz svetovne književnosti, kot tretješolci pa je že napravil prve literarne poskuse v pesništvu. Sodeloval je v literarnem društvu Sloga, kjer se je odlikoval že kot nižješolci. Mno-

enem dom uboštva in jetike. Tam sem gledal dan za dnem stvari, ki bi morale tudi duševno plati-kega in v srcu revnega človeka siliti k premišljevanju. Krivičnost družbenega reda se je kar na cesti razmahovala v vsej svoji brezsrčni goloti.

Okolje, v katerem je Cankar živel doma in v tujini, je vplivalo na oblikovanje svetovnega nazora, ki se nedvoumno pojavlja v vsej njegovi književnosti, ki bi morala biti vsakemu Slovencu prav dobro poznana. Prav zaradi njegovega naprednega gledanja na svet je v tedanjih vladajočih krogih našel mnogo sovražnikov, ki pa jim je napovedal neizprosno borbo. V delih Hlapci, Hlapec Jernej in njegova pravica, Kralj na Betajnovi je razgalil vso tedanjo vladajočo družbo izkoriščevalcev. Jasno je bilo, da so Cankarja napadali klerikalci in liberalci, ki so se nekako združili v skupno fronto, da bi ga onemogočili. Vendar si je odkrita beseda Cankarjevega peresa vedno bolj utirala pot med najširše sloje delavskega proletariata. »Naš narod si bo pisal sodbo sam...« In res se je tako zgodilo. Po dobrih dvajsetih letih od Cankarjeve smrti je prišla nad Slovence in Jugoslovane velika preizkušnja v borbi proti okupatorjem. V našem narodu se je prebudil Cankarjev duh, ki je povedel naše ljudstvo v neenako borbo in naš narod je izšel iz te borbe kot zmagovalci. Ta borba naših brigad, med njimi tudi slavna Cankarjeva brigada, je prinesla našemu narodu svobodo ter uredila dolgoletne sanje slovenskega naroda. Kalandrova pest je udarila po vseh predstavnikih nazadnjaštva med slovenskim ljudstvom ter popolnoma uničila in pregnala okupatorje.

go se je družil s Kettejem, Mur-nom in Zupancem. Po dovršeni realki je odšel na Dunaj. Živel je v Ottakringu. V tem delavskem predmestju se spoznaval težko življenje dunajskih proletarcev. Cankar je sam napisal o sebi: »Živel sem takrat v šestnajstem okraju dunajskem, ki je ves podoben eni sami ogromni delavnici. Ta okraj ni samo trdnjava socialne demokracije, temveč ob-

Ob 40. obletnici smrti Ivana Cankarja se bomo tudi Ptujčani oddaljili spominu največjega sina slovenskega naroda s proslavo, ki bo v petek, 12. decembra, ob 19.30 v gledališču z gostovanjem dramskega umetnika Jožeta Tirana iz Ljubljane, ki bo recitiral Cankarjeva dela. Na tem večeru bo sodelovala tudi harfistka Pavla Uršičeva.

R. J.

KINO MURETINCI

predvaja 13. in 14. decembra češki barvni film »Kavarna na glavni ulici«.

KINO MAKOLE

predvaja 13. in 14. decembra jugoslovanski film »Pop Čira in pop Spira«.

na matičnem področju Ptuj

Rojstva: Mlakar Matilda, Lancova vas 72 — Franca; Toplak Matilda, Stojinci 108 — Silvo; Petek Marija, Popovci 11 — Darinko; Prelog Marjeta, Mala vas 29 — Marijo; Tanšek Terezija, Cvetkovci 63 — Zvonka; Ornik Marija, Trnovski vrh 52 — Stefanijo; Fajfarič Katarina, Dežno 36 — Dušana; Horvat Jožefa, Ljutomer — Branka; Horvat Angela, Jeruzalem 6 — Stefanijo; Lorber Katarina, Stari grad 14 —

predvaja ob 12. do 14. decembra ameriški barvni film »Overland Pacific« in ob 16. do 18. decembra francoski film »Heroji so utrjeni«.

Mladi svet štev. 9

Zopet je izšla nova številka Mladega sveta, revije za družinsko in družbeno vzgojo. Mnogo staršev in vzgojiteljev prebira ta časopis in najdejo v njem ob vsaki številki nebroj vzgojnih nasvetov in odgovorov na najrazličnejša vprašanja o rasti otroka in mladega človeka, o medsebojnih odnosih v družini in o vključevanju posameznikov in cele družine v družbeno življenje.

V 9. številki prinaša Mladi svet pozdravno pismo tovariša Tita II. nacionalnemu kongresu za zaščito otrok. V tem pismu poziva tov. Tito predvsem komune, naj napnejo vse sile za zgraditev planiranega šolskega prostora, kajti najbolj pereče pri vzgoji šolskih otrok je pomanjkanje šolskega prostora in s tem v zvezi tri do štiri šolske izmene — predvsem v mestih in industrijskih središčih.

Prav tako je objavljen prispevek tov. Vide Tomšičeve na istem kongresu. Dala je zelo konkretna navodila in misli k razvoju zaščitne družine in otroka v stanovanjski skupnosti. Njen prispevek bo razjasnil marsikatera vprašanja, ne samo vodstvom stanovanjskih skupnosti, temveč tudi najširšemu krogu stanovalcev samih. Prof. Franc Strmčnik piše o svetovnonazorski rasti mladega človeka. Ustavlja se predvsem ob vprašanju, kako vpliva na oblikovanje otrokove osebnosti različno prepuščanje staršev, ustavlja se ob vplivu šole na otrokovo svetovnonazorsko rast in naveda v svoji razpravi zelo zanimive odgovore mladih ljudi: na najrazličnejša vprašanja, kako so jih doma vzgajali, kaj je od njih želel oče, kaj je želela mati in kaj so ti mladi ljudje sprejemali za dobro in ob čem so se upirali, kaj vse jim je razdelila šola in zakaj so imeli zaupanje v šolo.

Ob Dnevniku dvanajstletne se bodo morali marsikateri starši zamisliti nad tem, ali sploh kaj vedo o svojem odrasčajočem otroku. — Prof. Pavel Kunaver daje v svojem članku Zmiski izleti pametne nasvete staršem in tistim, ki izlete organizirajo. Narava ni v zimi nič manj lepa in prav je, da hodimo tudi v tem času veliko na izlete. Podzemeljske jame na primer so v zimskem času celo lepše.

Najzanimivejši del Mladega sveta je gotovo Pomenek s starši.

Katarino; Šmigoc Justina, Tržec 3 — Jurija; Toplak Ana, Placar 56 — Dušana; Benko Terezija, Svetinci 7 — Franca; Ožinger Marija, Gajevci 23 — Mileno; Orešnik Miroslava, Jastrebeci 38 — Davorina; Meško Ivana, Lackova 9 — Lidijo; Munda Pavla, Kidričevo 14 — Borisa; Ratek Marija, Podvinci 92 — Janeza.

SMRTI

Smrti: Rihtarič Ana, Gradišče 37, roj. 1957, umrla 29. novembra 1958; Svenšek Franc, Ptuj, Ob Dravi 1, roj. 1886, umrl 30. novembra 1958; Lah Jožef, Ključarovi 22, roj. 1911, umrl 3. decembra 1958; Franc Suhadolnik, Vičava 9, roj. 1885, umrl 3. decembra 1958.

POROKE

Poroke: Dornik Rudolf, Ptuj, Dravska 3 in Čičerina Katarina, Ptuj, Dravska 3; Peternik Janez, Ptuj, Cankarjeva 9 in Kren Ana, Ptuj, Lackova 13.

»Ne vem.«
»Ne veš?« zatrjuje Engelbert. »Ti bom pa jaz povedal.« S temi besedami spet oplazi Ivana z bičem. Udarec je pekel kot ogenj. »Ko prideš k svojemu gospodarju, mu moraš poljubiti roko. Si razumeš?«
Ivan je dobro vedel, da je močnejši od tega neumnega gospodarskega dečka. Samo malo bi sunil, pa bi ga vrgel s konjčka. A ne sme; gospoda bi se maščevala nad materjo. Zato je le molčal in ga nepremično gledal.
Engelbert ga je še enkrat udaril in se vrnil k očetu.
V mraku sta se vračala Ivan in mati proti domu. Mati je nežno stiskala sina k sebi. Solze so ji polzele po licu. Ivan je komaj hotel, saj so ga topli kot psa. Stiskal je zobe, da bi ne stokal.

»Ne jokaj, mamica,« ji reče. »Tudi tlake in gospode bo enkrat konec. Da bi le hitro zrastle.«

PRIŠLO JE LETO 1848

Prišlo je burno leto 1848. Po velikih mestih, kakor v Parizu, na Dunaju se je vzdignilo ljudstvo proti svojim tlačiteljem. Na Slovenskem so ponekod kmetje napadli graščino. Na lgu pri Ljubljani so podložniki vdrl v grašči-

Mnogokrat se sprašujemo, kako bi ravnal z otrokom ali odraslim, ki je ljubosumen. Kako bi odvažal devetletnega otroka sesanja prstov? Ali smemo pred otrokom govoriti o vsem? Moj otrok mrzi delo in vsak napor.

To so vprašanja, na katera Mladi svet v tej številki odgovarja. Zdravnik svetuje, kako naj ravnamo z otrokom, ki ima zlatenico.

Helena Puharjeva nadaljuje pouk o spolnem življenju in se ustavlja to pot predvsem pri dečkih. Pove nam, kako različno dečku delovanje moških spolnih organov.

Slikarka Marija Vogelnikova opozarja vse, ki kupujejo slikanice za najmlajše, naj nikoli ne kupujejo otrokom poslikanke, ki ima na eni strani risbo pobarvano, na drugi pa isto risbo črno-belo.

Poleg vse te bogate vsebine je tudi nekaj lepih literarnih črtic, ki so jih napisali: Marija Vogelnik, L. Stanek in Ludvik Aškenez.

AVTOMATI, KI VRAČAJO DROBIŽ

V mnogih severnoameriških mestih so se pojavili novi avtomati za prodajo raznih predmetov. Zanimivi so po tem, da za nakup določenega predmeta in nujen avtomat, kot je to pri starih avtomatih. Posebna naprava namreč sprejema tudi vsakovrstne kovance in vrača kupcu ustrezen drobiž.

REŠIL GA JE BALONČEK

Z mosta v Zürichu je padel triletni fantek v vodo. Na srečo je imel na suknjič pritrjen balonček, s katerim se je igral. Mama je pogrešila fantka, potem pa je opazila na vodni gladini belon in začela klicati na pomoč. Eden izmed mimoidočih je skočil v vodo in pod balonom našel že na pol mrtvega otroka, ki so ga pa z umetnim dihanjem kmalu obudili k življenju.

Humor

Zena (svojemu možu): Šla bom za nekaj minut k sosedu. Ali bi hotel premešati juho vsake pol ure?

Klient advokatu: »Posodil sem prijatelju tisoč dinarjev; teh mi zdaj noče vrniti, žal pa nimam potrdila.«

Advokat: »Pišite mu, naj Vam vrne dva tisoč dinarjev, ki ste mu jih posodili.«

Klient: »Dal sem mu vendar le tisočaka.«

Advokat: »Ravno zato. Takoj Vam bo pisal, da je prejel le enega tisočaka in imeli boste dokaz.«

KORISTNI NASVETI

Zlat nakit dobi spet svoj sijaj, če ga pustimo nekaj časa v milnici, v kateri smo stopili nekaj sode bikarbone. Nakit je treba končno še izprati s čisto vodo.

Usnjene rokavice svetle barve lepo očistimo z navadno pšenično moko.

Pravijo, da steklo lahko režemo s čisto navadnimi škarpami, le da moramo to delati — pod vodo!

Študentje pišejo...

ŠTUDENTJE SREDI NOVIH PROBLEMŌV, TEŽAV IN USPEHOV

Nedavno povzemanje cen nekaterim prehrabnim artiklom je šlo že skoraj v pozabo, vendar je za študente še zmeraj aktualno, posebno pa še za tiste, ki so z denarnimi sredstvi nekoliko bolj na tesnem. Sicer je bilo vse skupaj lepo zamišljeno — kolikor naj bi se dvignile cene važnejšim življenjskim potrebščinam, toliko naj bi se vsaj približno dvignile plače oziroma ostali dohodki, toda pri študentih je bilo to vse drugače, predvsem pri tistih, ki nimajo razen nepovršene štipendije in otroškega dodatka nobenih drugih dohodkov. Razmerje med novimi cenami in povišanim raznih dohodkov je za študente čisto nemogoče. Že samo razmerje 20:1200 nam dovolj pove. Študentu z nepovišano in minimalno štipendijo so povišali otroški dodatek za 20 dinarjev. Kako naj s tem zneskom krije 1200 dinarjev, za kolikor se je zvišala oskrbina v študentskih domovih? Študentje dvomimo, da bi lahko še tako dober gospodarstvenik odgovoril na to vprašanje.

Edini izhod: povišane štipendije

Da bi zopet vzpostavili ravnotežje, je nedavno izšel zakon o povišanju štipendij. Okrajni, občinski in podjetja, ki dobro skrbijo za kadre in budno spremljajo njihove uspehe, so že preskrbeli potrebna sredstva za zvišane štipendije. Njihovim študentom sedaj ni treba skrbeti za nujno potreben denar, temveč v miru študirajo. Tega pa ne morejo trditi ptujski študenti, predvsem revnejši študentje. Sicer študentje ne bi radi kritizirali domače občine, vendar lahko trdimo, da premalo skrbi zanje. Pogodba je pogodba in če morajo študentje izpolnjevati vse obveznosti, zakaj se še občina ne bi točno držala zakonov in datumov?

Nakaznice

prihajajo prepozno

Ko se v začetku meseca zbira študentje-stipendisti pred oglasnimi deskami, na katerih so spiski novo prispele pošte in denarnih nakaznic, se vedno česče sliši kakšna krepka na račun ptujске občine iz ust razočaranega štipendista. Navada je že, da dobe študentje štipendije do 5. v mesecu, kajti v menzah nečajo dati hrano na kredit, pa tudi stanovanje moraš takoj plačati, če ga nočeš izgubiti. Žal pa te lepe navade nimajo na naši občini. Tudi ta kritika bi lahko odpadla, če bi dobili štipendije vsaj do 10. ne pa pozneje, ali še celo po 20. v mesecu. Zdi se nam, da tako naša občina po nepotrebnem izgublja dobre kadre, kajti študentje iščejo štipendije raje tam, kjer so točneje. Pri vsem tem pa lahko še pripomnimo, da mnogo občin še razpolaga s štipendijami za določene poklice, zato nikakor ne kaže na ta način odvracati študentov od domačega kraja.

Študentje — absolventi ptujске gimnazije — med najboljšimi

Kljub neurejenim pogojem, ki marsikaterga Ptujčana ovirajo pri sistematičnem študiju, pa so študentje, ki so maturirali na ptujski gimnaziji, med najboljšimi na univerzi. Lahko trdimo, da so kvaliteta predavanja in strogi kriteriji na ptujski gimnaziji marsikomu v korist. Sicer ne gre brez težav, toda dobra osnova je predpogoji za uspešno delo in za vse uspehe, ki jih dosega naš študentje, se morajo vsaj malo zahvaliti profesorjem na domači gimnaziji. T. F.

Ko je bil še grof gospodar

Pred 110 leti (1848) sta bili odpravljeni tlaka in desetina. Naš kmet je laže zadihal, čeprav s tem, da se je rešil tlaka in desetine in postal lastnik zemlje, ki jo je obdeloval v družbenem sistemu, ki je sledil, še dolgo ni stresel s sebe kapitalističnega jarma, naslednika feudalizma.

(Nadaljevanje)

V SENCİ POD LIPO

Na nevisokem griču nad vasjo se med zelenjem bel graščina, dom grofovske družine. Okrog poslopja je park s košatim drevjem. Pod gostimi krošnjami je prijeten hlad.

V senci pod stoletno lipo dremlje na mehkem naslanjaču gospod grof. Gospa grofica v raznati obleki sedi na klopi in bere iz knjige. Tedaj pride deček, star okrog deset let. Na sebi ima bel jopič in ozke jahalne hlače, v roki pa kratek bič.

»Mama, zbudi očeta! Obljubil mi je, da odjezdna na sprehod.«
»Pusti očeta, naj še malo potlemlje, Engelbert,« odvrne grofica sinu. »Pa tudi vroče je še.«
»Ni več vroče, mama. Kmalu bo zašlo sonce.«

Grofica prebudi moža. Potem pozvonil z malim zvoncec. Sluga prinese na srebrnem pladnju hladne pižame in peciva.

Ko so se okrepčali, so pripeljali konje. Grofu, ki je bil debel, je moral hlapec podržati svoj hrbet, da je mogel zajahati. Tudi sinku so morali pomagati, da se je povzpел v sedlo.

Nato sta v lahkem drncu odjezdila na polje.

TUDI TEGA BO ENKRAT KONEC

Ko sta prispela grof in njegov sinko na njivo, so se težaki odkrili, valpet pa se je spoštljivo priklonil in poročal grofu o številu tlačanov in opravljenem delu. Grofa vse to ni preveč zanimalo. Ozre se in zagleda na koncu njive Ivana.

»Kdo pa je tisti paglavec tam?« Valpet pripoveduje grofu o vsem, kar se je bilo zgodilo.

Ivan je sedel na vratih in opazoval debelega grofa na konju, ki si je z robcem brisal znojno čelo. »To je gotovo grof,« si je mislil, »sicer bi ne stali vsi pred njim odkriti kakor v cerkvi.«

Engelbert, grofov sinko spodbo-de konja in zajaše proti Ivanu, da vidi predrežnja, ki je ugriznil birača.

Ivan je sedel na travi in zrl v dečka, ki ga še nikoli ni videl. »Ali ti ne znaš vstati?« reče Engelbert in ošvrkne Ivana z bičem po licu.

Ivan plane pokonci: »Kdo si ti, da se mora pred teboj vstati?«

»Jaz sem tvoj gospodar,« pravi Engelbert ošabno.

»To je milostljivi grof, pa ne ti,« odgovori Ivan.

»Jaz sem njegov sin in tvoj gospodar, da veš! Ali pa tudi veš, kaj mora storiti vsak tlačan, kadar govori s svojim gospodarjem?«

Za vsakogar nekaj zanimivega

Na svetu je mnogo zlata

Pravijo, da je zlato zelo redka plemenita kovina. Vendar to ni povsem točno, ker v naravi je zelo veliko zlata. Ena sama granitna skala v Alpah ga vsebuje toliko, da bi od njega lahko živelo deset ljudi, vendar je tako raztreseno, da se pridobivanje ne izplača.

Pravo bogastvo skriva morska voda. V kubnem metru morske vode je kakih pet tisočink grama

zlata, ponekod pa celo osem milijonov. Ker je vse vode na zemlji okoli 1300 milijonov kubnih kilometrov, lebdijo torej v morju 26 milijard ton zlata. Pridobivanje te drage kovine iz morske vode pa je tako zapleteno, da bi zlato pokrilo le del proizvodnih stroškov.

Po splošnih ocenah je največ zlata nakopičenega v ZDA, in sicer okoli devet in pol milijonov

kilogramov. Nekoč je bila na seznamu prva Velika Britanija, k pa ima zdaj le poldrugi milijon kilogramov zlata. Zanimivo je, da ga naša Švica premore prav toliko, v francoskih bankah pa je zlato skoraj povsem skopnelo, saj ga premorejo le pol milijona kilogramov. Podatki za Sovjetsko zvezo niso znani. Po približnih ocenah znašajo svetovne zaloge zlata okoli 15 milijonov kilogramov. Če bi spravili vse zlato na eno mesto, bi dobili veliko kroglo s premerom 17 metrov.

Južna Afrika in Sovjetska zveza sta sedaj vodilni deželi v proizvodnji zlata. Čeprav niso znani natančni podatki, strokovnjaki sodijo, da pridobijo v Sovjetski zvezi okoli 200.000 kilogramov zlata letno. Južna Afrika pridobi v 54 rudnikih okoli 800.000 kilogramov zlata, kar je 58 odstotkov svetovne proizvodnje. Po najnovejših podatkih je v teh rudnikih zaposlenih 350.000 črncev, ki delajo večnoma 3000 metrov pod zemljo, kjer znaša temperatura tudi do 120 stopinj Celzija. Lastniki rudnikov morajo zato ohlajati zrak do znosne temperature. Približno meri podzemeljska železniška mreža skupaj 160 km. Ob podzemni progi so trgovine in izdolbene spalnice, torej pravcata naselja pod zemljo. Preden pridobijo kilogram zlata, morajo izkopati, očistiti, zmleti in kemično obdelati okoli 150 ton rude. Nekoč so zlato v glavnem izpirali iz rečnih naplavin. To so poznali že stari Egipčani pred 5000 leti.

Srednjeprejšnja stoletja je zanjela Ameriko zlata mrzlica. Prvi val se je razširil leta 1848, ko so govorili, da je v Kaliforniji toliko zlata, da postaneš čez noč

milijonar. Razbesnela se je mrzlica, ki so jo spremljali zločini: vseh vrst: uboji, ropi, ugrabitve itd. Spet je dobil veljavo stari izrek o prokletstvu zlata, ki so ga poznali že stari Inki, prvotni prebivalci ameriške celine.

Zdaj je zlato mrzlico izpodrinila uranska, številni iskalec urana pa tako rekoč mimogrede naložijo na zlato žilo. Umetno zlato je mogoče pridobiti po najnovejših fizikalnih metodah, vendar je takšna proizvodnja znatno dražja kot zlato.

Tomosovi izdelki na inozemskih tržiščih

Iz leta v leto raste tudi v tuji zanimanje za TOMOS-ove izdelke. V središču zanimanja sta predvsem moped COLIBRI in scooter GALEB, ki zahvaljujoč svojim konstrukcijskim lastnostim odgovarja zahtevam kupcev v deželah z najrazličnejšo konfiguracijo tal in različnimi klimatičnimi pogoji. Glede na veliko povpraševanje po TOMOS-ovih motornih kolesih bo tovarna v letu 1959 sodelovala na naslednjih tradicionalnih mednarodnih sejmih: v Izmiru, Damasku, Tunisu, Poznanju, Plovdivu, Barceloni in Južni Ameriki. Na vseh teh sejmih, razen v Španiji in Južni Ameriki, je tovarna razstavljala že v prejšnjih letih, prihodnje leto pa bo tudi na teh dveh tržnih središčih brez dvoma uspešno tekmovala s tovrstnimi tuji industrijskimi izdelki.

PASJA MODA

Zakaj bi tudi njihovi štirinožni prijatelji, ki jih morajo zaradi ostrejšega podnebja zavarovati pred prehladom, ne bili oblečeni po modi, so se vprašali Angleži in pričeli tekmovali. Čigava pasja pojava bo bolj moderna. Enobarvni plaščki so se prežvečeli, zdaj so v modi barvasti. Tudi blago je različno: volna, nylon, prozorni dežni plaščki — vse po potrebi. Celo večerne obleke imajo gospodski psi: ovrtnike z vložnimi dragulji. Zraven pa na tisoče brezposelnih, ki nimajo niti toliko, da bi se pošteno najeli.

LETALČEVA DOMISLICA

V bližini zahodnonemškega mesta Dillingen je sredi ceste pristal mlad ameriški pilot s svojim šolskim letalom. Stelkel je na bližnjo njivo in zaprosil kmeta za ogenj, da si prižge cigareto, nato pa je skočil spet v letalo in odbrnel.

OBČINSKI SINDIKALNI SVET
PTUJ sklicuje občni zbor za dan 21. decembra 1958 ob 8. uri zjutraj v dvorani Občinskega ljudskega odbora Ptuj, Miklošičeva ulica 14.

Dnevni red:

1. Otvoritev.
2. Izvolitev konferenčnih organov.
3. Poročila predsedstva Občinskega sindikalnega sveta.
4. Razprava po poročilih.
5. Razrešnica dosedanjemu plenumu.
6. Izvolitev plenuma, nadzornega odbora in delegatov.
7. Predlog predračuna za leto 1959.
8. Razglas izida volitev.
9. Sklepi in bodoče naloge.
10. Razno.

Prosimo vse izvoljene delegate in dosedanje člane plenuma, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora!

Predsedstvo OSS Ptuj

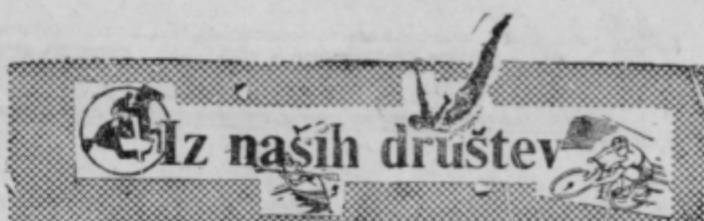
PTUJSKI TEDNIK
V VSAKO HIŠO!

OBVESTILO

Vse zainteresirane obveščamo, da bomo prodajali rabljene posode za mleko (kante)

30-litrne, po ugodnih cenah. Rok prodaje je do 31. decembra 1958. Pri nakupu imajo prednost kmetijske zadruge in kmetijska gospodarstva. V primeru, da do navedenega roka niso kupili posod, jih bomo prodajali tudi zasebnikom.

MLEKARNA PTUJ

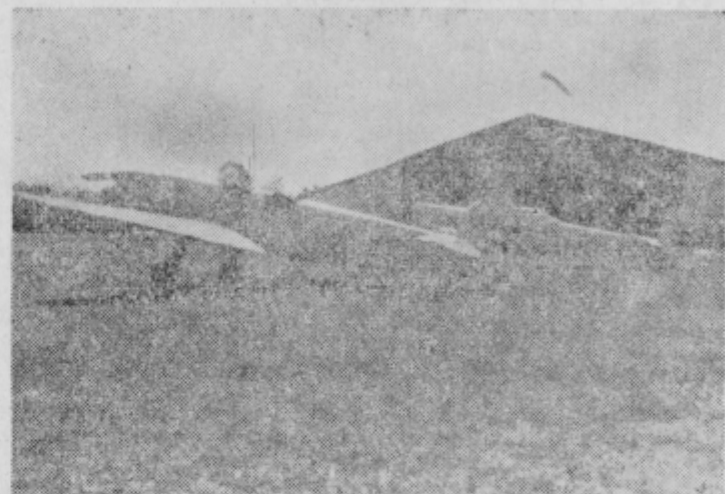
Ptujski aeroklub dobil novo letalo

Pred dnevi je dobil Aeroklub Ptuj od Letalske zveze Slovenije šolsko dvosedežno letalo Aero 2 za šolanje novega letalskega naraščaja in za vaje že šolanih pilotov ptujskega Aerokluba.

Kot vsako leto bo Aeroklub Ptuj tudi januarja ali februarja 1959 leta razpisal sprejem novih učencev v jadralno, pilotsko in padalsko šolo, skozi katero je šlo že lepo število dečkov in deklet

iz Ptuja in okolice, ki so tudi v enotah JLA dokazali, da so bili pod dobrim teoretičnim in strokovnim vodstvom Aerokluba Ptuj in so v JLA svoje znanje še izpopolnili. Sedaj se v klubu dalje vadijo in izpopolnjujejo.

Letalska zveza Slovenije je dodelila Aeroklubu Ptuj še eno letalo glede na dosežene dosežene uspehe in na program dela tega kluba v letu 1959 in dalje.

Novo letalo ptujskega Aerokluba

STRELSTVO

Streliška družina Pletarne je imela v soboto, 6. decembra, v prostorih Pletarne svoj III. redni letni občni zbor, ki mu je prisostvovalo 90 odst. članstva.

Iz skrbno pripravljenih poročil je bilo razvidno, da je SD Pletarna marljivo delala ter žela tudi zadovoljive uspehe.

Na zboru so razdelili najzaslužnejši diplome. Posebna zahvala je bila izrečena delavskemu svetu in direktorju podjetja za vsakovrstno pomoč, ki je je bila

družina deležna z njihove strani. Po izvolitvi upravnega in nadzornega odbora so priredili športno streljanje.

ŠAH

Na brzopoteznem turnirju Šahovskega društva Ptuj za mesec december je zmagal Pernat, ki je dosegel sedem in pol točke. Slede: Rudolf 7, Bras 6,5, Berden in Košir po 5, Ryževski in Perger po 4, Pešl in Kancler po 3 točke itd.

Črno-beli otok

Eden najzanimivejših jadranskih otokov je prav gotovo otok »Sveti Grgrur« severno od Raba. Ni naseljen, čeprav je na južni strani pokrit z gostim gozdom. Polovico tega otoka je iz belega, druga polovica pa iz sivomodrega

kamna. Meja med eno in drugo polovico pa ni zabrisana, temveč ostro loči oba dela. Na meji sami so velike skale, ki so na eni strani bele na drugi pa sivomodre. Tako pripadajo te skale, kot pravijo prebivalci okoljskih otokov, »črnemu in belemu delu otoka«.

OVES PROTI ZOBNIM GNILOBI

Dva znana učenjaka — dr. Paul Philips in dr. Fumito Taketa — sta odkrila, da vsebuje oves posebno sestavino, ki preprečuje gnitje zob. Učenjaka trditva, da bi z dodajanjem te snovi drugi hrani zmanjšali zobna obolenja za celih 50 odst. Prav tako sta omenjena učenjaka ugotovila, da je zobna gniloba mnogo bolj razširjena pri tistih ljudeh, ki se hranijo izključno s kuhano ali celo konzervirno hrano.

VIRUS — POVZROČITELJ RAKA

Na konferenci kanadskega društva za raziskovanje rakastih obolenj je dr. Sarah Stewartova posredovala rezultate svojih poskusov, ki kažejo, da po njenem mnenju rakasta obolenja povzročajo virusi. Ta znanstvenica je poudarila, da je povzročitelj 29 vrst rakastih obolenj pri miših s tem, da je uporabila virus, pridobljen iz ene same vrste raka — iz levkemije. Tako tudi dr. Stewartova podpira teorijo — ki jo zagovarjajo znanstveniki — da je namreč povzročitelj raka poseben virus.

Dr. Stewartova pa je pripomnila, da za zdaj ne more reči, kdaj bo možno sadove njenih poskusov porabili pri zdravljenju za rakom obolelih ljudi.

NAJDRAŽJE PLAČANO DREVO

V državnem gozdu pri Zavidoviču v Bosni so leta 1925 našli jesen, ki je, kakor se računa, ostal vse do danes najdražje plačano blago v Jugoslaviji. Drevo je spadalo med redke primerke jesena, katerega furnir je podoben pristnemu cvetju in ima v nemški terminologiji posebno ime — Lumenesche.

Redek jesen je kupilo neko gozdno podjetje in ga plačalo po 17.000 dinarjev kubni meter, to je skupno 1.900.000 dinarjev — denar, za katerega se je tedaj lahko kupilo v Beogradu veliko hišo.

EVROPSKI ZDRAVNIKI V AVSTRALIJU

Šele nedavno je Avstralija priznala priseljenim zdravnikom doktorate, ki so jih dosegli na evropskih univerzah. Doslej se je moral vsak evropski zdravnik ponovno vpisati na avstralsko medicinsko fakulteto in čez štiri leta opraviti izpite, predpisane za šestletni študij.

Stanovanjska superzgradba

Največje mesto v Pennsylvaniji, ZDA, je Philadelphia. Z vključnimi okoliškimi občinami ima nad tri milijone prebivalcev. Menda je tudi tam stanovanjska stiska, ker bodo še to jesen pričeli graditi stanovanjsko poslopje, ki bo največje na svetu. V tridesetih nadstropjih se bo zvrstilo 900 stanovanj s 3300 sobami. Vse bo urejeno najmodernejše. Pritiskati bo treba le na gumbe, pa bo skoraj kot v pravljivi: Mizica, pogrni se! Zgrajena bo stavba do spomladi 1960 in bo stala dvajset milijonov dolarjev.

Časopis, ki govori

Nedavno je začel na Holandskem izhajati časopis za slepe. Ti imajo sicer že dolgo svojo pisavo, toda branje le-te je utrudljivo in zamudno. Zato so uporabili za novi časopis raje magnetofonske trakove, na katere posnemajo »reči, članke in reportaže. Časopis prinaša toliko gradiva, kolikor ga gre približno na šest strani srednjevelikega formata. Urejšajo ga štirje izmed najboljših holandskih novinarjev. Da ne bi bilo poslušanje teksta preveč enolično, se pri snemanju menjuje pet ljudi.

Pijače vzhodnih naradov

Medtem ko je pri nas v posebnosti vino in tudi žganja ne zametujemo in so Nemci predvsem trdi na pivo, Angleži pa na whisky, se narodi Bližnjega in Daljnega vzhoda navdušujejo povsem za druge pijače.

Orientalcem je naš alkohol tuj. Mohamed ga je svojim vernikom prepovedal, zato pa se je skoraj po vsem mohamedanskem svetu udomačila kava kot prava narodna pijača. Iz etiopske pokrajine Kaffa je nastopila svojo zmagoslavno pot po vsej zemeljski krogli. Zdaj je že prav tako priljubljena na zapadu kot v novem svetu.

Kava je zavojevala svet.

V Indiji kot tudi po vsej jugovzhodni Aziji prebivalstvo najbolj ceni pijačo today ali tari. Je to sok raznih vrst palm. Stiskajo bodisi cvetovje ali sadeže. Tudi narezujejo debela nekaterih palm, kot to delamo pri nas z brezami ali borovci. Sok vsebuje sladkor. Čim zavre, je uporaben.

V mnogih krajih Afrike varijo domačini iz raznih vrst prosa pivu podobno pijačo. Pravijo ji pombe. Je kislastega okusa, deluje upijanjivo. Brez pombe med zamorci ni slavlja. Dobesedno narodna pijača je pombe v vzhodni Afriki.

Oglas in objave

Prodajam

PISARNIŠKO MOČ za štiri ure dnevno sprejemno. Podružnica »Slovenskega poročevalca« — Ptuj, Miklošičeva 3.

OBJAVA

Obveščamo vse vojaške vojne invalide ter družinske invalidske upravičence, ki stanujejo na območju Oblo Ptuj, da bo delitev novih invalidskih izplačilnih knjižic za mesto Ptuj vključujoče naselja Spuhlja, Budina, Mestni vrh in Krčevna pri Ptuj na sedežu Oblo Ptuj v sobi št. 5, za vse ostale pa na krajevnih uradih, kjer so prijavljeni za bivanje, in sicer od 18. decembra 1958 dalje. Osebnosti kakor tudi družinski invalidski upravičenci lahko dvigne knjižico samo osebno, le za nepokretne osebe lahko dvigne knjižico pooblaščenec, ki ima pismo pooblaščenca. Točne podatke, kdaj se bodo dale knjižice na krajevnih uradih, bomo sporočili krajevnim uredom, ki bodo na krajevno obveščen način razpisali dan delitve novih invalidskih izplačilnih knjižic.

Oddelek za zdravstvo in socialno varstvo
OBLO PTUJ

Oglas

Delaški svet trgovine »NA-MA« v Ptuj poziva svoje stalne odjemalce, ta takoj oddajo v trgovini Kontrolne liste nakupov za leto 1958 zaradi izračuna. Rok oddaje je do 26. decembra. Za naklonjenost, zaupanje in poslovno sodelovanje v letu 1958 se najlepše zahvaljujemo.

Nove Kontrolne liste nakupov za leto 1959 bomo izdali na željo vsake gospodinjice po Novem letu.

Potrošniki, izkoristite to ugodnost tudi v letu 1959!

DELAŠKI SVET